

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izahja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s poštninjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni s. Ogrida koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vrčajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od običajne vrstine, če se natisne enkrat 8 kr., (vakrat 12 kr., večkrat 16 kr.)

Možje volilci občin!

V sredo dne 13. julija t. l. bodeite volili v Ptuj deset zastopnikov v okrajni zastop.

Čeravno je kmečkih posestnikov več stotin in ti plačujejo jezera in jezera več štibre nego mesto Ptuj, smejo vendar vse občine celega velikega okraja voliti samo deset odborikov izmed štiridesetih, mesto pa osemnajst, ker voli ono samo osem zastopnikov in deset mestnih trgovcev in obrtnikov pa deset zastopnikov.

Krivica, katera se kmečkim posestnikom tu godi, vas volilne može občin naj opominja, da volite dne 13. t. m. le svoje može v okrajni zastop in ne segate po onih, katere vam priporočajo in ponujajo mestjani in njih prijatelji, sicer si bodeite spet sami roke za tri leta zvezali. —

Slabe letine in vedno večja štibra, katero so nam nakopale krivične vcehitve posestev in katere se ne bomo z lehka rešili, silijo nas skrbeti za to, da se dragi okrajni zastopi ali celo odpravijo, ali da se izdatki za okrajni zastop tako uravnajo, da bodo primerni dejanskim dohodkom.

Le zato, kar je nujno in neobhodno potrebno, naj se denar izda; dozrajna večina okr. zastopa pa je bila preradodarna z denarjem.

Kmečki posestniki ne potrebujejo dragega in lepega kamenega zida ob Dravi, kjer so bile preje mesnice, za katerega je dal dozrajni odbor proti volji kmetov nad 1400 gld., ker njim Drava jemlje drugod travnike in njive, ki njih redijo, oni ne potrebujejo tujih učiteljev, katerim so se dajale od prejšnjega odbora štipendije; kmet ima sam revne, podpore potrebne sinove, tem se naj da podpora, če preostaje okrajnemu zastopu denarja.

Tudi novi dolg, v znesku nad trideset jezer, kateri se je zadnji čas okraju naložil, žuli in teži hudo kmeta. Zakaj tedaj denar tratiti?

Volilni možje! Kmetom gre večina in prva beseda v okrajnem zastopu, ker oni nosijo največ bremen. Ne dajte se tedaj slepiti in strahovati od vaših nasprotnikov in skrbite se samo za-se! Pridite vsi volit in volite kot zastopnike može vaše krvi in vaše vere, kateri bodo z vami in za vas v vašo korist delali povsodi in vselej!

Volite pa te-le može:

1. Čeh Alojzij, posestnik v Ločici, 2. Domiter Jožef, posestnik v Vurbergu, 3. Greif Anton, posest. v Šikolah, 4. Herbec Matjaž, posestnik v Sedlačku, 5. Jurič Jakob, posestnik pri sv. Lovrencu n. p., 6. Lah Juri, pos. v Pongercah, 7. Leskovar Anton, posestnik v Majšbergu, 8. Ploj Jak., dr. v Ptuj, 9. Strah Juri, posest. na Gibini, 10. Vidovič Janez, posest. v Prvencih.

Na Ptuj, dne 1. julija 1887.

Odbor društva „Pozor“.

Ljudske šole pa nemščina.

Okrajni glavar v Ljutomeru je izdal na krajne šolske svete tega okraja naslednji ukaz: „Krajnemu šolskemu svetu se znova zaukazuje, da v seji, ki se ima sklicati, sklene in v 4 tednih okrajnemu šolskemu svetu sporoči, s katerim šolskim letom in koliko ur na teden bi se nemščina kot predmet na dotični ljudski šoli podučevala.“

Pred dotično — „ad hoc“ pravi — sklicano sejo naj se šolsko vodstvo pokliče, da svoje mnenje v unih dveh vprašanih izrazi in da se to mnenje s sklepom vred okrajnemu šolskemu svetu predloži. Šolskim vodstvom pa naročuje, da nabirajo tvarino za svoje predloge, ter jim pri tej priložnosti podaje kot vodilo od deželnega šolskega sveta že potrjeni sklep okrajnega šolskega sveta v Gornji Radgoni; po njem se podučevanje nemščine započenja v tretjem šolskem letu s čitanjem in pisanjem in da so temu poduku odmerjene v tretjem šolskem letu

3 in od štrtega naprej 4 ure na teden, potem da se v drugem razredu na dvorazrednih, tretjega razreda v prvem oddelku na trirazrednih in v tretjem razredu štirirazrednih šol, vadi računstvo slovenski in nemški, v drugem oddelku tretjega razreda pa in v štrtem razredu računstvo in zemljepisje le edino v nemščini."

Žal nam je jako, da gospod okrajni glavar, ki se kaže sicer jako vljudnega in dobrohotnega človeka, v svoji pisavi z nami samo kot ptujec govori. On bi vendar moral vedeti, ali ko ne bi vedel, more se iz popisnih aktov, katere pri rokah ima, podučiti, da v tem okraju le Slovenci pribivajo, toraj terja uljudnost, pravica in služba sama, da se s Slovenci v tistem jeziku dopisuje, katerega oni zastopijo! Ali se reče Slovincem pravičen biti, ako jim kdo njihovo najdražje blago, to je njih materin jezik krati! Ali so Slovenci res sami sužnji, da bi morali kot neka neumna žival edino na komando v ptujem jeziku ubogati? Take gosposke med nami niso naše, to so samo ptuji oblastniki!

Kar se pa zgoraj omenjenega ukaza tiče, to se nam zdi nekako čudno, da se krajni šolski sveti spet vprašajo v tistej zadevi, o kateri so že lanskega leta svoje v resnem pretresovanju dozorelo mnenje izrazili. Oni so že lani povedali, da bi se slovenskim otrokom velika krivica godila, če bi se jim za poduk maternega jezika, v katerem so edino zmožni, da po najkrajši poti, kakor vsak drugi narod, za ljudstvo v obče potrebno znanje in omiko si pridobijo, s podučevanjem ptujega jezika čas kratil. Jezik sam po sebi še ne daje človeku nobenega stvarnega znanja to si še le moramo s pomočjo jezika pridobiti.

Ako hoče človek zrelo misliti, pri delu spreten biti in potem si lahko kruh služiti, potrebno je, da si v ljudski šoli, če se že dalje ne šolamo, in pozneje po dobrih berilih potrebno znanje prisvoji. Za to pa nam ni treba ptujega jezika, po katerem se nam v ljudski šoli samo čas jemlje, ampak za to nam zadostuje naš materni slovenski jezik. Skušnje nas učijo, da nam tudi Nemci naše postopače in dangube, naj še tak dobro nemški vedó, ako se niso nič družega naučili, radi nazaj pošiljajo, tudi naših deklet, če so se ravno že nemške kulture navzela in „frajle“ postala, če so enkrat lepoto pa tudi čednost zgubila, ne trpijo več med seboj; po tem takem nam tudi nemški jezik sam po sebi nič ne pomaga.

Ta ukaz pa tudi ni v postavi utemeljen. Vsled § 6 postave od 14. majnika 1869 odloči med mejami obstoječih postav, potem ko je zaslišal tiste, ki dotično šolo vzdržavajo, deželni šolski svet. Poslednji pa še o tem, kar se tiče podučevanja drugega deželnega jezika v ljudskih šolah ljutomerskega okraja ni nič odločil,

kako pride tedaj gospod c. kr. okrajni glavar do tega, da v svoji oblasti zaukazuje krajnim šolskim svetom, naj zdaj sami o tem sporočajo, koliko ur na teden hočejo, da se nemščina podučuje, ker še ni odločeno, ali se ima na eni ali drugi šoli nemščina prav za prav učiti ali ne?

Proti temu ukazu bi morali krajni šolski sveti pritožbe na deželni šolski svet in ko bi tu nič ne opravili, na vrhovno upravno sodišče vložiti. Da se pa terja od šolskih vodstev, da morajo o tem svoje mnenje primerno predložiti, to je nekaj popolnoma novega, in mi zastopimo, kaj se s tem namerava doseči. Šolski vodje so tako sami po sebi udje krajnih šolskih svetov, tu je toraj mesto, kjer imajo svoje mnenje izraževati in nasvete polagati, druge poti postava ne pozna. Pri vsem tem smo pa prepričani, da bodo šolski vodje in pa krajni šolski sveti toliko samostojni in pravični, da bodo samo to nasvetovali, kar bo za prid in dobro slovenske mladine. — Konečno pa še moremo eno željo in prošnjo pristaviti, naj imajo krajni šolski sveti in pa županstva toliko spoštovanja do samega sebe, da dopisujejo oblastvom samo v tistem jeziku, katerega zastopijo in pisati vedó, kajti grdo je kaj povedati ali pa pisati, čemur se mora drugi smejati.

To so zdrave misli in dobro, če se ravna vsak šolski svet po njih, ako dobi enak ukaz, kakor je ta, ki kroži po Ljutomerskem okraju. Da sedé v krajnih šolskih svetih slov. možje, znamo in za to upamo, da bode tudi njih odgovor možki na taka vprašanja.

Gospodarske stvari.

Lasnice ali trihine.

Nekaj let sem se piše in razgovarja mnogo, kako da je nevarno svinjsko meso za človeško zdravje, to še posebej, ako se nahajajo v njem lasnice ali trihine. Prejšnje čase zmednil se je malokdo za trihine: odkar pa se je izprevidela škodljivost te nezdatne živalice pečajo se z njim že najimnitnejši učenjaki.

Trihine ženskega spola so v popolno razvitem stanju 3.3 milimetre dolge, podobne so skoro čaki f, moški zarod je pa za dobro polovicno manjši. Dokler tiče trihine še s skorijasto lupino ovite v človeškem, svinjskem itd. mesu, so še mnogo manjše. Kdo bi tedaj mislil, da od teh neizmerno majhnih živalic more ne samo zboleti toliko ljudi, ampak da jih tudi mnogo vsled te bolezni umerje?

Take majhne živalice seveda v obče ne bi mogle zdravju škodovati, škodujejo pa vendar le in sicer zato, ker se hitro in silno pomnožujejo. Ako se prikrade samo ena trihina ženskega spola v človeški želodec ali v čreva, izleže ta edina do 1500 mladih, toliko se jih je namreč